

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO-4101-09-02/2012
P/12/105

Łódź, dnia 1 sierpnia 2012 r.

**Pan
Jan Pawlikowski
Przewodniczący
Wojewódzkiego Zespołu
ds. Orzekania o Niepełnosprawności
w województwie łódzkim**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi skontrolowała Wojewódzki Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w województwie łódzkim (zwany dalej „WZON” lub „Zespołem”) w zakresie organizacji systemu orzekania o niepełnosprawności w latach 2010 – 2012 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 19 lipca 2012 r. - Najwyższa Izba Kontroli, stosownie do art. 60 ustawy o NIK w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 czerwca 2012 r., w związku z art. 2 ustawy o zmianie ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli², przekazuje Panu Przewodniczącemu niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Zespołu w zakresie spraw będących przedmiotem kontroli, mimo stwierdzonych uchybień dotyczących sposobu prowadzenia rejestru badań specjalistycznych oraz przekazywania zawiadomień o ich terminie i wynikach.

1. Zespół powołany został w trybie określonym w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych³. Wszyscy jego członkowie posiadali kwalifikacje określone w § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności⁴, zwanego dalej „rozporządzeniem z dnia 15 lipca 2003 r.”, a powoływane do składów orzekających osoby legitymowały się zaświadczeniami uprawniającymi do orzekania.

¹ ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2012 r. poz. 82 ze zm.),

² Dz. U. Nr 227, poz. 1482 ze zm., zwanej dalej „ustawą zmieniającą”,

³ Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zm.,

⁴ Dz. U. Nr 139, poz. 1328 ze zm.,

2. W latach 2010-2012 (I półrocze) w wyniku rozpatrzenia odwołań od orzeczeń powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności, Zespół wydał odpowiednio: 2 738; 2 631 i 1 558 orzeczeń w sprawach o ustalenie stopnia niepełnosprawności oraz 491 w 2010 r., 453 w 2011 r. i 203 w I półroczu 2011 r. o ustaleniu niepełnosprawności. W badanym okresie, do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, od orzeczeń WZON, wniesiono łącznie 1 117 odwołań (459 w 2010 r., 463 w 2011 r., oraz 195 w I półroczu 2012 r.). Spośród 443; 320 i 12 spraw rozstrzygniętych w kolejnych latach objętych kontrolą, odwołania oddalone przez sąd stanowiły odpowiednio: 64%, 63% i 50%. W sprawach, w których sąd uchylił w całości lub w części zaskarżone orzeczenie (130 w 2010 r.; 94 w 2011 r. i 3 w I półroczu 2011 r.) WZON nie korzystał z uprawnień wynikających z art. 328 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego⁵ i nie występował o uzasadnienie wyroków.
3. Analiza 15 losowo wybranych orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, wydanych przez Zespół w latach 2010 – 2012 (I półrocze) wykazała, iż zawierały one wszystkie elementy określone w § 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia z dnia 15 lipca 2003 r. W podstawie prawnej wydawanych orzeczeń nie powoływano jednak przepisów ww. rozporządzenia, a tym samym nie realizowano wniosku pokontrolnego NIK z 2004 r.⁶ W złożonych wyjaśnieniach, odnosząc się do niepowoływania w wydawanych orzeczeniach pełnej podstawy prawnej, Przewodniczący Zespołu wskazał na fakt generowania tych orzeczeń w systemie informatycznym EKSMOoN⁷, według wzoru opracowanego przez Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Skład zespołów orzekających oraz tryb postępowania w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (poza przypadkiem 1-dniowego opóźnienia w doręczeniu orzeczenia osobie zainteresowanej) odpowiadał wymogom powołanego wyżej rozporządzenia. W postępowaniu odwoławczym przestrzegano również postanowień ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁵ (Kpa). Spośród 15 badanych orzeczeń, 4 wydane zostały w terminie określonym w art. 35 § 3 Kpa, natomiast w pozostałych przypadkach – zgodnie z art. 36 Kpa – informowano osoby zainteresowane o przyczynach niedotrzymania terminu załatwienia sprawy.

4. Liczba osób poddanych badaniom specjalistycznym zmniejszyła się z 371 w 2010 r. do 263 w 2011 r., a w I półroczu 2012 r. wyniosła 92. Zakres prowadzonych badań był zgodny z określonym w § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie wykonywania badań specjalistycznych na potrzeby orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności⁹, zwanego dalej „rozporządzeniem z dnia 18 grudnia 2007 r.". Zarówno pomieszczenia Zespołu oraz ich wyposażenie, jak kwalifikacje lekarzy wykonujących badania, spełniały wymogi określone przepisami ww. rozporządzenia.

Analiza dokumentacji dotyczącej 30 losowo wybranych badań wykazała uchybienia proceduralne, dotyczące:

⁵ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz. 296 ze zm.)

⁶ kontrola Nr P/04/102 pn. *Funkcjonowanie systemu orzecznictwa lekarskiego ZUS dla celów rentowych oraz orzekania o niepełnosprawności*,

⁷ Elektroniczny krajowy system monitoringu orzekania o niepełnosprawności,

⁸ Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.,

⁹ Dz. U. Nr 250, poz. 1875,

- przekazania z opóźnieniem czterech zawiadomień o terminie badań, co stanowiło naruszenie przepisów § 4 ust. 1 - 3 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 2007 r.,
- nieujęcia w 19 wynikach, informacji o załącznikach, wymaganej przepisem art. 6b¹ ust. 4 pkt 9 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- przekazania trzech wyników badań do zespołów, które wystawiły skierowania, z 3 i 4-dniowym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w art. 6b¹ ust. 5 ww. ustawy.

Powyższe uchybienia wyjaśniono m.in. omyłkami i absencją specjalistów wykonujących te badania.

Prowadzony w Zespole rejestr badań specjalistycznych nie spełniał wymogów określonych w art. 6b¹ ust. 7 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. W rejestrze prowadzonym w formie pisemnej nie ujmowano numeru PESEL oraz daty urodzenia osoby badanej, zaś w wersji elektronicznej, imienia i nazwiska lekarza (psychologa) wykonującego badanie. W trakcie kontroli NIK, brakujące elementy rejestru prowadzonego w formie pisemnej zostały uzupełnione.

5. Pomieszczenia WZON dostosowane były do potrzeb osób niepełnosprawnych i spełniały wymogi organizacyjne i techniczne dla celów orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności, określone przepisami rozdziału 4 rozporządzenia z dnia 15 lipca 2003 r.
6. Sposób gromadzenia danych w systemie informatycznym EKSMOoN nie był w pełni zgodny z obowiązującymi w tym zakresie przepisami, bowiem nie prowadzono w nim rejestru orzeczeń, jak również nie ujmowano danych osobowych członków WZON. Stanowiło to naruszenie przepisów § 3 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 listopada 2007 r. w sprawie warunków, sposobu oraz trybu gromadzenia i usuwania danych w ramach Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności¹⁰ oraz art. 6d ust. 3 i 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. W ocenie NIK, powyższe braki spowodowane były czynnikami niezależnymi od działań Zespołu, bowiem dane ujęte w tych rejestrach generowane są w systemie automatycznie.

Obowiązujące we WZON instrukcje zarządzania systemem EKSMOoN, opracowane dla celów zabezpieczenia danych osobowych, spełniały wymogi § 7 pkt 1 rozporządzenia z dnia 28 listopada 2007 r.

7. Wydatki związane z działalnością WZON wyniosły: 841 tys. zł w 2010 r., 888 tys. zł w 2011 r. i 448 tys. zł w I półroczu 2012 r., w tym wynagrodzenia wraz z pochodnymi odpowiednio: 302 tys. zł, 422 tys. zł i 231 tys. zł. Wzrost wydatków w 2011 r., przy jednoczesnym zmniejszeniu liczby wydanych orzeczeń, uzasadniany był koniecznością zwiększenia relatywnie niskiego przeciętnego wynagrodzenia pracowników etatowych (z 2.674 zł w 2010 r. do 3.726 zł w 2011 r.).

Umowy cywilnoprawne związane z działalnością orzeczniczą, jak również obsługą WZON, zawarte zostały na podstawie art. 4 pkt 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹¹, i prawidłowo rozliczone, według stawek zaakceptowanych przez Wojewodę Łódzkiego.

¹⁰ Dz. U. Nr 228, poz. 1681,

¹¹ Dz. U. z 2010 r. Nr 113, poz. 759 ze zm.,

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o wyeliminowanie uchybień proceduralnych związanych z wykonywaniem badań specjalistycznych.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje od Pana Przewodniczącego w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w związku z art. 2 ustawy zmieniającej, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Przewodniczącemu prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Łodzi umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Łodzi
z up.
Andrzej Cienlewski
WICEDYREKTOR